

Az eszperantóul beszélők számának változása

Bujdosó Iván, ELTE Alkalmazott Nyelvészet, tanársegéd

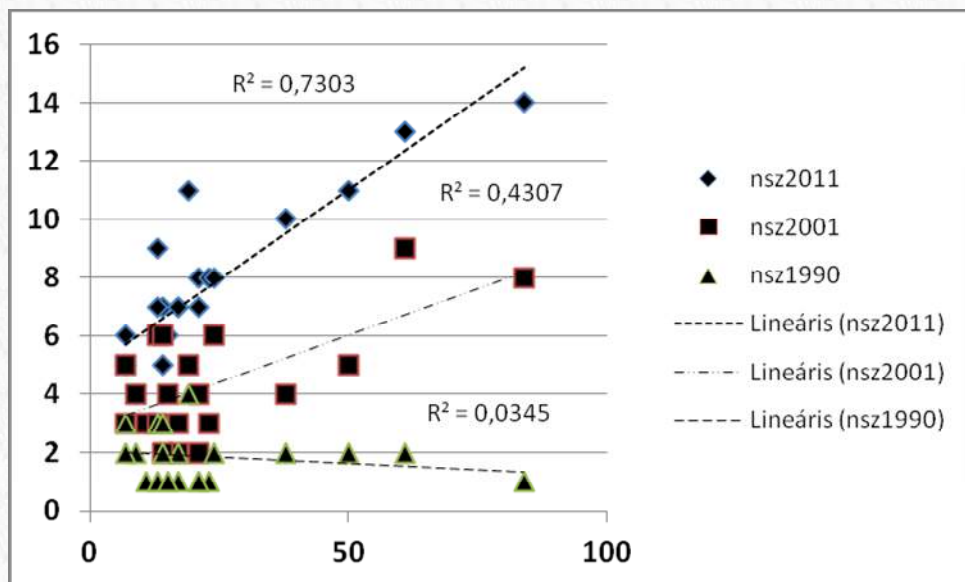
2013 márciusában a KSH közzétette a 2011-es népszámlálás adatait, amelyben a népesség nyelvismerete is szerepel. Jelölése a dolgozatomban nsz2011, míg a korábbi népszámlálások adatainak jelölése nsz2001, nsz1990.

Az ELTE-ITK vizsgahelyen eszperantó nyelvből sikeresen vizsgázottak számának alakulásáról 2001-2009 közötti évekből van információ. Az anonim adatok csoportosítása a postai irányítószám alapján történt.

Hely	Lakosság	Vizsgázók	nsz2011	nsz2001	nsz1990
Budapest	1 740 041	3 293	1 862	950	684
Bács-Kiskun	522 312	459	218	197	87
Baranya	388 907	266	218	178	113
Békés	357 740	268	173	120	86
Borsod-Abaúj-Zemplén	678 261	3 374	775	348	130
Csongrád	419 366	538	362	251	122
Fejér	425 581	893	321	150	60
Győr-Moson-Sopron	451 827	496	151	155	53
Hajdú-Bihar	538 037	3 288	685	502	98
Heves	305 336	530	209	89	66
Jász-Nagykun-Szolnok	383 128	874	311	109	54
Komárom-Esztergom	310 200	422	230	186	89
Nógrád	198 933	348	134	44	25
Pest	1 245 048	1 594	909	315	138
Somogy	315 850	651	215	63	43
Szabolcs-Szatmár-Bereg	551 871	4 663	807	441	42
Tolna	229 116	319	108	54	45
Vas	256 458	970	252	92	52
Veszprém	354 565	840	292	221	64
Zala	285 154	414	165	110	32
Összes	9 957 731	24 500	8 397	4 575	2 083

Mivel Magyarországon nagyok a megyék népességszámának különbségei, készítettem egy táblázatot, amely a **tízezer** före eső vizsgázók illetve beszélők számát mutatja.

Hely	Vizsgálók	nsz2011	nsz2001	nsz1990
Budapest	19	11	5	4
Bács-Kiskun	9	4	4	2
Baranya	7	6	5	3
Békés	7	5	3	2
Borsod-Abaúj-Zemplén	50	11	5	2
Csongrád	13	9	6	3
Fejér	21	8	4	1
Győr-Moson-Sopron	11	3	3	1
Hajdú-Bihar	61	13	9	2
Heves	17	7	3	2
Jász-Nagykun-Szolnok	23	8	3	1
Komárom-Esztergom	14	7	6	3
Nógrád	17	7	2	1
Pest	13	7	3	1
Somogy	21	7	2	1
Szabolcs-Szatmár-Bereg	84	14	8	1
Tolna	14	5	2	2
Vas	38	10	4	2
Veszprém	24	8	6	2
Zala	15	6	4	1
Átlag	25	8	5	2

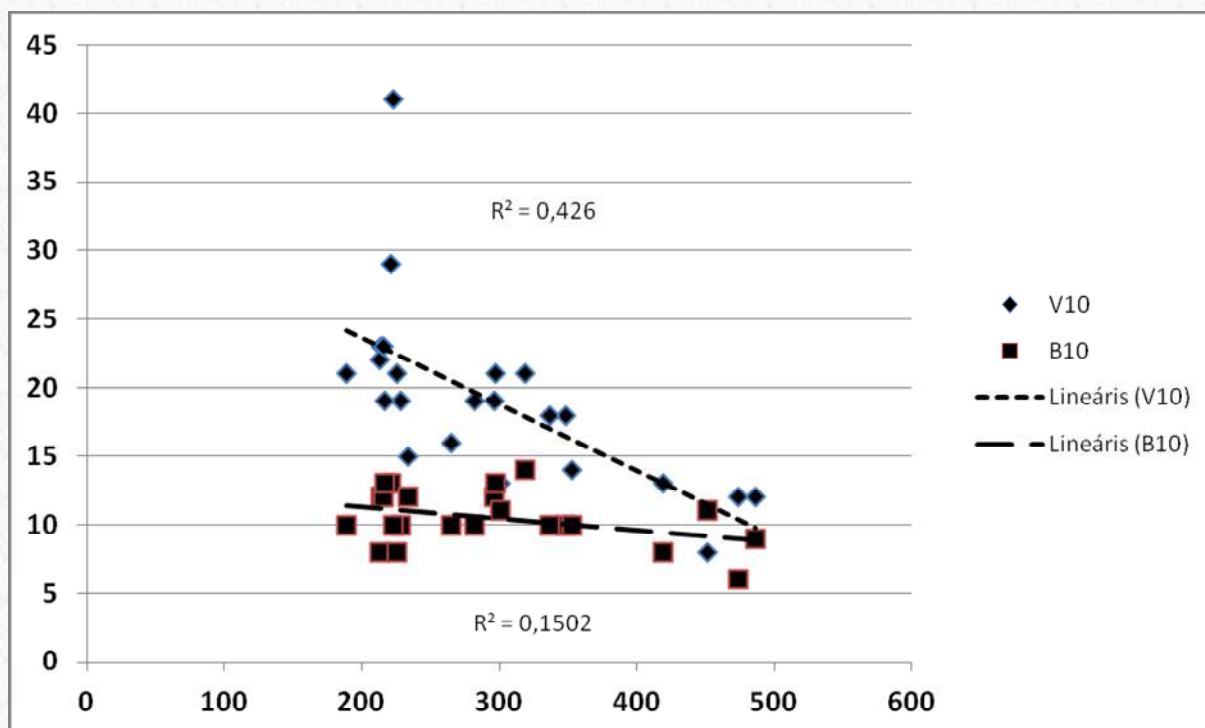

A fenti ábrán a vizsgázók függvényében látjuk a beszélők relatív számát különböző időpontokban. Az a feltételezésünk, hogy az eszperantó beszélők számának emelkedése a vizsgázási lehetőség következménye. A tömeges vizsgázás eszperantó nyelvből 1995 után kezdődött, a diagramok visszaigazolják feltételezésünket. Az R^2 a két dolog közötti kapcsolat szorosságát mutatja. Nsz1990: nincs kapcsolat ($p=0,4328$), nsz2001: erős kapcsolat ($p=0,0017$), nsz2011: nagyon erős kapcsolat ($p=0,0000$). Minél kisebb p , annál erősebb a kapcsolat.

Feltűnő, hogy a keleti megyékben az egy főre eső eszperantó-beszélők száma sokkal nagyobb lett az elmúlt 20 évben. Az a feltételezésem, hogy ez összefüggésben van a lakosok lehetőségeivel. Például Vas megyében könnyebb németet tanulni. Vagy a nyelvtanulásra fordítható összeg a keleti megyékben kevesebb.

Az utóbbi állítás igazolására megvizsgáltam a budapesti helyzetet. Az anyagi helyzet jellemzésére a kerületenkénti lakásárakat vettem alapul (ezer Ft/m², ingatlan.com, 2012). Az utolsó két oszlop a 10 ezer főre eső vizsgázók (V10) illetve beszélők (B10) számát mutatja kerületenként.

Kerület	Lakos	Vizsgázók	nsz2011	Lakásár	V10	B10
Budapest 1	24 528	20	27	451	8	11
Budapest 2	88 011	107	78	486	12	9
Budapest 3	123 889	226	128	348	18	10
Budapest 4	99 050	289	132	221	29	13
Budapest 5	27 342	34	16	474	12	6
Budapest 6	43 377	76	43	337	18	10
Budapest 7	64 767	101	64	265	16	10
Budapest 8	85 173	125	99	234	15	12
Budapest 9	63 697	121	74	296	19	12
Budapest 10	81 475	186	98	214	23	12
Budapest 11	145 510	198	140	353	14	10
Budapest 12	55 776	70	46	419	13	8
Budapest 13	118 320	253	163	319	21	14
Budapest 14	123 786	261	158	297	21	13
Budapest 15	79 779	176	63	213	22	8
Budapest 16	68 235	133	67	282	19	10
Budapest 17	78 537	163	64	226	21	8
Budapest 18	94 663	184	97	228	19	10
Budapest 19	62 210	140	73	216	23	12
Budapest 20	63 887	121	80	217	19	13
Budapest 21	76 976	164	77	189	21	10
Budapest 22	51 071	64	55	301	13	11
Budapest 23	19 982	81	20	223	41	10
	1 740 041	3 293	1 862			

Az ábrán látszik, hogy szignifikáns összefüggés van a vizsgázók száma és annak a kerületnek a lakásárai között, ahol élnek ($p=0,0007$). A beszélők vonatkozásában ez az adat: $p=0,0677$, ami egy kicsit nagyobb a szignifikáns $p=0,05$ értéknél.

Az eszperantónak 100 éves magyarországi történelme alatt mindig voltak lelkes támogatói. A magyar értelmiség kiemelkedő alakjai, mint Bárczi Géza nyelvészprofesszor, Karinthy Frigyes író, Giesswein Sándor főpap, a magyar szakszervezeti mozgalom. Ezáltal létrejött egy jó minőségű kulturális eszperantó élet. Ebben a sorban külön köszönet illeti **Gecső Tamást** az elmúlt 20 évben kifejtett eszperantó-barát tevékenységéért. A nyelvvizsgázók tömeges érdeklődése megemelte az eszperantóul beszélők számát az 1990-es 2000 főről 2001-ben 4000 főre és 2011-ben 8000 főre. Nagyon fontos az is, hogy az elmúlt 30 évben 40 ezer ember lett az eszperantó vizsgának köszönhetően felsőfokú diploma boldog tulajdonosa.

Bujdosó Iván